

(ബി) പ്രസ്തുത റെസ്ക്യൂ ഹോമുകളിലെത്ര വനിതകൾ അന്തേവാസികളായുണ്ടെന്ന് അറിയിക്കുമോ?

മലപ്പുറം ജില്ലയിൽ തവന്തൂർ ഉള്ള റെസ്ക്യൂ ഹോമിൽ ആകെ 25 താമസക്കാരുണ്ട്.

(സി) റെസ്ക്യൂ ഹോമിന്റെ പ്രവർത്തനം വിശദമാക്കുമോ?

ഇമ്മോറൽ ട്രാഫിക് നിരോധന നിയമ പ്രകാരം ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടവരും ചൂഷണത്തിന് വിധേയരാകാൻ സാധ്യതയുള്ളവരുമായ സ്ത്രീകൾക്ക് സംരക്ഷണം നൽകി അനുയോജ്യമായ പുനരധിവാസ നടപടികളിലൂടെ സമൂഹത്തിന്റെ മുഖ്യ ധാരയിലേക്ക് കൊണ്ടുവരിക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ ജയിൽ വകുപ്പിന് കീഴിൽ 9-6-1973-ൽ തവന്തൂരിൽ പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ച ക്ഷേമ സ്ഥാപനമാണ് റെസ്ക്യൂ ഹോം. നിലവിൽ സ്ഥാപനം വനിത ശിശു വികസന വകുപ്പിൻ കീഴിലാണ് പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നത്. സ്ഥാപനത്തിൽ 75 പേർക്ക് താമസിക്കാമെങ്കിലും നിലവിൽ 25 പേരാണ് സ്ഥാപനത്തിലുള്ളത്. ഇവരിൽ 24 പേരും ഇതര സംസ്ഥാനക്കാരാണ്. 22 പേർ മാനസിക അസുഖമുള്ളവരും 2 പേർ സംസാര ശേഷി ഇല്ലാത്തവരും ഒരാൾ മാനസിക വെല്ലുവിളി നേരിടുന്നയാളുമാണ്. ഇവർക്ക് സുരക്ഷിതമായ താമസം, വൃത്തിയുള്ള ചുറ്റുപാട്, ആരോഗ്യകരമായ ഭക്ഷണം, റെഗുലർ മെഡിക്കൽ ചെക്ക്അപ്പുകൾ എന്നിവ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. താമസക്കാരുടെ ഭാഷ, മാനസിക നില എന്നിവ കാരണം പുനരധിവാസ നടപടികളിലൂടെ സമൂഹത്തിന്റെ മുഖ്യധാരയിലെത്തിക്കുവാനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് പരിമിതി നേരിടുന്നതിനാൽ ഇതര സംസ്ഥാനക്കാരായ താമസക്കാരെ സ്വന്തം സംസ്ഥാനത്തേക്ക്/വീടുകളിലേയ്ക്ക് Repatriation/Rehabilitation ചെയ്യാനുള്ള നടപടികൾ നടത്തിവരുന്നു.

ട്രാൻസ്ജെൻഡർമാരുടെ ക്ഷേമത്തിനായുള്ള പദ്ധതികൾ

194 (4582) ശ്രീ. സി. ആർ. മഹേഷ്: താഴെ കാണുന്ന ചോദ്യത്തിന് ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ-സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പുമന്ത്രി സദയം മറുപടി നൽകുമോ:

സംസ്ഥാനത്തുള്ള ട്രാൻസ്ജെൻഡർമാരുടെ ക്ഷേമത്തിനായി സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പ് നടപ്പാക്കുന്ന പദ്ധതികൾ എന്തൊക്കെ ആണെന്ന് വ്യക്തമാക്കുമോ?

പാർശ്വവത്ക്കരിക്കപ്പെട്ട ഒരു വിഭാഗമെന്ന നിലയിൽ ട്രാൻസ്ജെൻഡർമാരുടെ ക്ഷേമത്തിനും അവരുടെ അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതിനും, ട്രാൻസ്ജെൻഡർമാരെ സമൂഹത്തിന്റെ മുഖ്യധാരയിലെത്തിക്കുന്നതിനും അതുവഴി സാമൂഹികവും, സാംസ്കാരികവും സാമ്പത്തികവുമായിട്ടുള്ള അവരുടെ ഉന്നമനത്തിനുമായി വിവിധ പദ്ധതികൾ സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പ് ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു. പ്രധാന പദ്ധതികൾ:

1. തിരിച്ചറിയൽ കാർഡ് വിതരണം - ഒരു വ്യക്തിക്ക് തന്റെ വ്യക്തിത്വം തെളിയിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അടിസ്ഥാനപരമായി ഉണ്ടാകേണ്ട രേഖയാണ് തിരിച്ചറിയൽ കാർഡ്. എന്നാൽ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് തങ്ങളുടെ സ്വത്വം വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി യാതൊരു രേഖയും നിലവിലില്ലാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ സാമൂഹ്യ നീതി വകുപ്പ് മുഖേന 640 ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് തിരിച്ചറിയൽ കാർഡ് നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

2. സമന്വയ തുടർവിദ്യാഭ്യാസ പദ്ധതി - പാതി വഴിയിൽ വിദ്യാഭ്യാസം ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടി വന്ന മുഴുവൻ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്കും തുടർ വിദ്യാഭ്യാസം സാധ്യമാക്കുന്നതിനായി കേരള സംസ്ഥാന സാക്ഷരതാമിഷൻ അതോറിറ്റി മുഖേന ഈ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു. ഇതിൻപ്രകാരം തുല്യതാപരീക്ഷ എഴുതുന്നതിന് സന്നദ്ധരായ 914 പേരെ കണ്ടെത്തുകയും അവർക്ക് തുടർ വിദ്യാഭ്യാസം നൽകുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു.

3. ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ- സംസ്ഥാനത്താകമാനം പോലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥരെയും സർക്കാർ ജീവനക്കാരെയും അധ്യാപകരെയും ഉൾപ്പെടുത്തി ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ ജില്ലാതലത്തിൽ നടന്നുവരുന്നു. സംസ്ഥാനത്തെ 14 ജില്ലകളിൽനിന്നും 5 സ്കൂളുകളും കോളേജുകളും തെരഞ്ഞെടുത്ത വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും അധ്യാപകർക്കുമായി ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ നടത്തിയിട്ടുണ്ട്.

4. ട്രാൻസ്ജെൻഡർ സ്റ്റോളർഷിപ്പ്- വിദ്യാഭ്യാസപരമായി വളരെയധികം പിന്നോക്കം നില്ക്കുന്ന വിഭാഗമെന്ന നിലയിൽ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് കൂടുതൽ പരിഗണന നൽകേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത ഏറെ കൂടുതലാണ്. നിലവിൽ സ്കൂളുകളിൽ/കോളേജുകളിൽ പഠനം നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസ സ്റ്റോളർഷിപ്പ് ഇനത്തിൽ ധനസഹായം നൽകുന്ന പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു. പ്രസ്തുത പദ്ധതി പ്രകാരം സ്കൂൾതലം മുതൽ പ്രൊഫഷണൽ ഡിഗ്രിതലം വരെയുള്ള ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഈ ധനസഹായം ലഭിക്കുന്നതാണ്. സ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പ്രതിമാസം 1000 രൂപയും കോളേജ് വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പ്രതിമാസം 2000 രൂപയും ആണ് സ്റ്റോളർഷിപ്പ് തുക.

5. സംരംഭകത്വ വികസന പരിശീലന പരിപാടി- സംസ്ഥാനത്തെ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ സമൂഹത്തിന് അവസരങ്ങളും അവകാശങ്ങളും ഉറപ്പാക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യം മുൻനിർത്തി അതിജീവനത്തിന് ഇവരെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നതിനായി സംരംഭകത്വ വികസന പരിശീലന പരിപാടി സർക്കാർ സ്ഥാപനമായ C-STED മുഖേന നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

6. കെയർ ഹോമുകൾ/സേഫ്റ്റി ഹോമുകൾ - സംസ്ഥാനത്ത് വിവിധ കമ്മ്യൂണിറ്റി ബേസ്ഡ് ഒർഗനൈസേഷൻ മുഖേന പ്രവർത്തിച്ചുവന്നിരുന്ന 5 കെയർ ഹോം/സേഫ്റ്റി ഹോമുകൾ കാലാവധി പൂർത്തീകരിച്ചതിനാൽ പ്രവർത്തനം അവസാനിപ്പിച്ചിരുന്നു. നിലവിൽ N.G.O.-കൾ മുഖേന സംസ്ഥാനത്ത് 2 കെയർ ഹോമുകൾ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. എറണാകുളം ജില്ലയിൽ സ്റ്റേറ്റ് ജ്യോതി ചാരിറ്റബിൾ ട്രസ്റ്റിന്റെ കീഴിൽ ട്രാൻസ് വുമൺ വ്യക്തികൾക്കും തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിൽ മാർത്തോമ നവോദയ മൂവ്മെന്റ് സൊസൈറ്റിയുടെ കീഴിൽ ട്രാൻസ് മെൻ വ്യക്തികൾക്കുമാണ് കെയർ ഹോമുകളുള്ളത്. 30 വ്യക്തികൾക്ക് വരെ താമസിക്കുന്നതിനുള്ള സൗകര്യം 2 ഹോമുകളിലും ഒരുക്കിയിട്ടുണ്ട്.

7. സീറോ എച്ച്.ഐ.വി. സർവൈലൻസ് സെന്റർ - HIV വിമുക്തമായ ഒരു സമൂഹം കെട്ടിപ്പടുക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ സാമൂഹ്യക്ഷേമ ബോർഡ് തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിൽ പൈലറ്റ് അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രസ്തുത പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കിയിരുന്നു. കഴിഞ്ഞ സാമ്പത്തിക വർഷം സെന്ററിന്റെ പ്രവർത്തനം എറണാകുളം, കാസർഗോഡ് ജില്ലകളിലും കൂടി ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

8. 24x7 ഹെൽപ്പ് ലൈൻ - ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്കുനേരെ നടക്കുന്ന അതിക്രമങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമായി ക്രോഡീകരിക്കാനും വേണ്ടതരത്തിൽ നിയമ നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളാനുമായി സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിന്റെ മേൽനോട്ടത്തിൽ 24x7 ട്രാൻസ്ജെൻഡർ ഹെൽപ്പ് ലൈൻ ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

9. ബുട്ടിഷ്യൻ പദ്ധതി ധ്വജ - ട്രാൻസ്ജെൻഡേഴ്സ് ആർട്സ് ആൻഡ് ചാരിറ്റബിൾ സൊസൈറ്റി മുഖേന ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്കായി മൂന്ന് മാസത്തെ ബുട്ടിഷ്യൻ പരിശീലനം നടത്തിയിരുന്നു.

10. തയ്യൽ മെഷീൻ വിതരണ പദ്ധതി- ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് സ്വന്തമായി തൊഴിൽ ചെയ്ത് ജീവനോപാധി കണ്ടെത്തുന്നതിനുള്ള ലക്ഷ്യം മുൻ നിർത്തി തയ്യൽ പഠിച്ച് പ്രവർത്തിപരിചയമുള്ള ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് തയ്യൽ മെഷീൻ വിതരണം ചെയ്യുന്ന പദ്ധതി വകുപ്പ് നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

11. ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയയ്ക്കുള്ള ധനസഹായം- പുരുഷനിൽനിന്നും സ്ത്രീയിലേക്കും സ്ത്രീയിൽനിന്നും പുരുഷനിലേക്കും ഉണ്ടാകുന്ന ശാരീരിക മാറ്റത്തിന് ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയ അനിവാര്യമാണ്. 2018-19 മുതൽ 2019-20 വർഷം പരമാവധി രണ്ട് ലക്ഷം രൂപ വീതമാണ് ഓരോ വ്യക്തികൾക്കും ലിംഗമാറ്റ ശസ്ത്രക്രിയയ്ക്കായി അനുവദിച്ചിരുന്നത്. കഴിഞ്ഞ സാമ്പത്തിക വർഷം ട്രാൻസ് മെൻ വ്യക്തികൾക്ക് പരമാവധി 5 ലക്ഷം രൂപ വരെയും, ട്രാൻസ് വുമൺ വ്യക്തികൾക്ക് പരമാവധി രണ്ടര ലക്ഷം രൂപ വരെയുമാണ് ധനസഹായം അനുവദിച്ചത്.

12. എസ്.ആർ.എസ്. കഴിഞ്ഞ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് പോഷകാഹാരത്തിനും തുടർചികിത്സയ്ക്കും സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകുന്ന പദ്ധതി : എസ്.ആർ.എസ്. കഴിഞ്ഞ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് സർജറി കഴിഞ്ഞ് 12 മാസത്തേക്ക് പോഷകാഹാരം വാങ്ങുന്നതിനും മറ്റു അനുബന്ധ ചെലവുകൾക്കുമായി പ്രതിമാസം 3,000 രൂപാ നിരക്കിൽ 12 മാസകാലയളവിൽ അനുവദിച്ചുവരുന്നു.

13. സ്വയം തൊഴിൽ ധനസഹായം - ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികളുടെ പുനരധിവാസം ഉറപ്പാക്കുന്നതിലേയ്ക്കായി തൊഴിൽ സംരംഭം ആരംഭിക്കുന്നതിന് ഒരു വ്യക്തിക്ക് 50,000 രൂപ ധനസഹായം അനുവദിച്ചുവന്നിരുന്നു. ആദ്യ ഘട്ടം എന്ന നിലയ്ക്ക് 63 ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് സ്വയം തൊഴിൽ ധനസഹായം നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

14. വനിതാ വികസന കോർപ്പറേഷൻവഴി സ്വയം തൊഴിലിനുള്ള വായ്പാ പദ്ധതി - ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് വ്യക്തിപരമായോ, സംഘം ചേർന്നോ തൊഴിൽ സംരംഭം തുടങ്ങുന്നതിനായിയുള്ള പദ്ധതിയാണ് ഇത്. വനിതാ വികസന കോർപ്പറേഷൻ മുഖേന നടപ്പിലാക്കിവരുന്ന പ്രസ്തുത പദ്ധതി പ്രകാരം സംരംഭകർക്കോ സംരംഭകത്വത്തിനോ പരമാവധി 3 ലക്ഷം രൂപ വരെ നൽകിവരുന്നു.

15. ഡ്രൈവിംഗ് പരിശീലനം - സംസ്ഥാനത്തെ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് സ്വയംതൊഴിൽ കണ്ടെത്തി ഉപജീവനമാർഗ്ഗം കണ്ടെത്തുന്നതിനായി ഡ്രൈവിംഗ് പരിശീലനം നൽകുന്ന പദ്ധതി സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പ് നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

16. ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഹോസ്റ്റൽ സൗകര്യം/താമസ സൗകര്യം കണ്ടെത്തുന്നതിന് ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്ന പദ്ധതി - സർക്കാർ/എയ്ഡഡ്/അൺഎയ്ഡഡ്/സെൽഫ് ഫിനാൻസിംഗ് സ്ഥാപനങ്ങളിൽ പഠിക്കുന്ന ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഹോസ്റ്റൽ സൗകര്യം നൽകുന്നതിനായി വകുപ്പ് ഈ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നു. അർഹരായ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പ്രതിമാസം 4,000 രൂപ എന്ന ക്രമത്തിലാണ് തുക അനുവദിക്കുന്നത്.

17. ട്രാൻസ്ജെൻഡർ ദമ്പതികൾക്ക് വിവാഹധനസഹായം നൽകുന്ന പദ്ധതി - നിയമപരമായി വിവാഹം ചെയ്ത ട്രാൻസ്ജെൻഡർ ദമ്പതികൾക്ക് 30,000 രൂപ പ്രസ്തുത പദ്ധതി പ്രകാരം ധനസഹായമായി ലഭ്യമാക്കുന്നു.

18. സഹലം പദ്ധതി- ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഡിഗ്രി/ഡിപ്ലോമ തലത്തിലുള്ള കോഴ്സുകൾ പഠിക്കുന്നതിനായി ഒരു ലക്ഷം വരെ സാമ്പത്തിക ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്ന പദ്ധതിയാണിത്.

19. സോഷ്യോ എക്കണോമിക് സർവ്വേ- സെന്റർ ഫോർ മാനേജ്മെന്റ് ഡെവലപ്മെന്റ് മുഖേന കേരളത്തിലെ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികളുടെ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക സർവ്വേ ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

20. ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്കുള്ള കരിയർ ഡെവലപ്മെന്റ് പ്രോഗ്രാം (E2-HUB)- ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് അവരുടെ അഭിരുചിക്കനുസരിച്ച് തൊഴിൽ കണ്ടെത്തി ജീവിത നിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി E2-HUB empowerment hub for Transgender persons എന്ന പേരിൽ കരിയർ കോഴ്സ് സാമൂഹ്യ ക്ഷേമ ബോർഡ് മുഖേന പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു. ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വ്യക്തികൾക്ക് സ്വന്തമായി തൊഴിൽ സംരംഭങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനോ അനുയോജ്യമായ തൊഴിൽ മേഖല കണ്ടെത്തി വിപുലീകരിക്കുന്നതിനോ ആവശ്യമായ ഗൈഡൻസ്, കൗൺസിലിംഗ് എന്നിവ നൽകികൊണ്ട് ജീവിത നിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുവേണ്ട സാഹചര്യം ഒരുക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായാണ് പ്രസ്തുത പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നത്.

21. അഡ്വക്കസി ക്യാമ്പയിൻ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ - സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചും ജെൻഡർ വ്യക്തികൾ അനുഭവിക്കുന്ന ശാരീരിക മാനസിക സംഘർഷത്തെക്കുറിച്ചും പൊതുഇടങ്ങളിൽ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന വിവേചന പരമായ ഇടപെടലുകൾ ലഘൂകരിക്കുന്നതിനും പൊതുസമൂഹത്തിൽ നിലനില്ക്കുന്ന തെറ്റിദ്ധാരണകൾ മാറ്റുന്നതിനും വേണ്ട ഇടപെടലുകൾ വകുപ്പ് മുഖേന നടന്നുവരുന്നു. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി സംസ്ഥാന വ്യാപകമായി അഡ്വക്കസി ക്യാമ്പയിൻ നടത്തുന്നതിന് സി-ഡിറ്റ് മുഖേന നടപടികൾ പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടുണ്ട്. പ്രസ്തുത ക്യാമ്പയിൻ വിവിധ മാധ്യമങ്ങൾ (പ്രിന്റ്, വിഷ്വൽ, സാമൂഹ്യ മാധ്യമങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെ) വഴി വ്യാപക പ്രചരണം നടത്തുന്നതിന് സജ്ജമാണ്.

ആശാവർക്കർമാരുടെ ചുമതലകൾ

195 (4583) ശ്രീ. സജീവ് ജോസഫ്: താഴെ കാണുന്ന ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ-സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പുമന്ത്രി സദയം മറുപടി നൽകുമോ:

(എ) പ്രാഥമികാരോഗ്യകേന്ദ്രങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ആശാവർക്കർമാരുടെ ചുമതലകൾ എന്തെല്ലാമെന്ന് വിശദീകരിക്കുമോ?

കേരളത്തിൽ ആശാപദ്ധതി 2007 മുതൽ നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു. മാതൃ-ശിശു സംരക്ഷണം ഉറപ്പാക്കുക, പ്രാഥമിക വൈദ്യസഹായം എത്തിക്കുക, അനുബന്ധ സ്ഥാപനങ്ങളുമായി ചേർന്ന് താഴെത്തട്ടിലുള്ളവർക്ക് സേവനം ഉറപ്പാക്കുക, പകർച്ചവ്യാധി നിയന്ത്രണ പരിപാടികൾ, കൊതുക്നീവാരണം തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നേതൃത്വപരമായ പങ്കുവഹിക്കുക, പ്രാദേശിക ആരോഗ്യപ്രശ്നങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കി അവ പരിഹരിക്കാൻ വാർഡ് ആരോഗ്യ-ശുചിത്വ കമ്മിറ്റികളുമായി ചേർന്ന് പ്രവർത്തിക്കുക, ശർഭിണികൾക്കും കുട്ടികൾക്കുമുള്ള ആരോഗ്യസേവനങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുക, പകർച്ചവ്യാധികൾ